

Asociacijos ištakos ir veikla

1990 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomą valstybę prasidėjo esminiai pokyčiai ne tik politikoje, visuomeniniame gyvenime, bet ir visame šalies ūkyje. Neišvengiami pertvarkos procesai prasidėjo ir žemės ūkyje. Prasidėjus žemės nuosavybės grąžinimui, valstybinio turto kaime privatizavimui, suiro buvę kolūkiai ir tarybiniai ūkiai, ėmė kurtis ūkininkai, žemės ūkio kooperatyvai, žemės ūkio bendrovės. Perėjimas iš komandinės į rinkos ekonomikos sąlygas buvo gana sudėtingas, sunkus ir skausmingas. Buvo tikimasi, kad rinka išspręs visus žemės ūkio vystymosi sunkumus ir problemas. Tačiau realiame gyvenime reikalai klostėsi daug sudėtingiau. Labai trūko įgūdžių ir patirties dirbti rinkos ekonomikos sąlygomis ne tik žemės ūkio, bet ir valdžios bei valdymo struktūroms. Naujai įsikūrusiems smulkiems žemės ūkio subjektams buvo sunku ir sudėtinga plėsti ir tobulinti gamybą, ruošti konkurencijai bei ginti savo pagrindinius interesus. Brendo būtinumas užsienio šalių pavyzdžiu burtis į gamintojų visuomenines organizacijas, kurios galėtų visais lygiais atstovauti ir ginti gamintojus, padėtų gamybos plėtrai. Pradžioje asociacijos, sąjungos buvo kuriamos vienijant ir smulkių, ir stambiųjų žemės ūkio šakų gamintojus. Vėliau vyko šių organizacijų vienijimasis, jungimasis. Taip kūrėsi konfederacijos, įvairių šakų rūmai. Tokių kelių nuėjo ir Lietuvos kiaulių augintojų asociacija.

Kiaulienos gamybos didėjimą stabdė sumažėjęs bendras mėsos, tuo pačiu ir kiaulienos suvartojimas šalies viduje. Be to, neigiamą įtaką darė didėjantis legalus ir nelegalus mėsos bei jos produktų importas.

Susiklosčiusios labai sudėtingos kiaulininkystės vystymo sąlygos vertė kiaulių augintojus ieškoti išeičių ir tolimesnės veiklos perspektyvų. Kaip ir kitų žemės ūkio šakų atstovai, kiaulių augintojai ruošėsi steigti savo visuomenines organizacijas, kurios gintų gyvybinius šakos interesus. 1991 m. buvo įkurta Lietuvos zootechnikų sąjunga, kuri vienijo visus Lietuvos gyvulininkystės specialistus. Šiai organizacijai vadovavo AB „Krekenavos agrofirma“ direktorius Alfredas Pekeliūnas. Netrukus, 1993 m. pradžioje, kiaulininkystės kompleksų vadovai įkurė „Lietuvos kiaulių augintojų ir produkcijos perdirbėjų asociaciją“. Lietuvos kiaulių augintojų ir perdirbėjų asociacija buvo įsteigta 1993 m. sausio 22 d. Kaune, Žemės ūkio rūmuose vykusiame asociacijos steigimu suinteresuotų žemdirbių suvažiavime. Suvažiavimo darbe dalyvavo 107 delegatai: 29 nuo žemės ūkio bendrovių, 7 - nuo stambių specializuotų kiaulininkystės kompleksų, 13 - nuo Ūkininkų sąjungos, 48 - valstybinių, visuomeninių ir mokslo įstaigų atsakingi darbuotojai, tarp jų Žemės ūkio ministerijos, mėsos perdirbimo, pašarų perdirbimo asociacijų, Lietuvos veterinarijos akademijos, Lietuvos žemės ūkio akademijos, Lietuvos gyvulininkystės mokslo tyrimų instituto ir veislininkystės atstovai.

Suvažiavime buvo patvirtinti pagrindiniai asociacijos

tikslai, uždaviniai, iniciatyvinės grupės parengti įstatai. Netikėtai didesnė diskusija įvyko dėl asociacijos pavadinimo. Teikiamas balsuoti „Kiaulių augintojų asociacijos“ pavadinimas papildytas žodžiais „ir perdirbėjų“. Išrinkta taryba iš 15 asmenų, balsuojant už kiekvieną kandidatą atskirai. Tarybos pirmininku išrinktas Lietuvos veterinarijos akademijos prof. Algimantas Mikelėnas.

Į pirmąją asociacijos tarybą buvo išrinkti:
prof. Juozas Šveistys - LGMTI mokslininkas
Vladas Džiaugys - LGMTI mokslininkas,
Alfredas Pekeliūnas - „Krekenavos VIZA“ asociacijos direktorius,
Antanas Česnavičius - Vyčios kiaulininkystės komplekso direktorius,
Argirdas Tarvainis - Telšių r. ūkininkas
Aloyzas Stonkus - Šalčininkų r. kiaulininkystės komplekso direktorius,
Vytautas Bernotas - ŽŪM gyvulininkystės skyriaus vadovas,
Česlovas Zvicevičius - Jonavos r. ūkininkas,
Vladas Navikas - Smilgių žemės ūkio bendrovės vadovas,
Juozas Trunca - LVA mokslinio praktinio centro vadovas,
Antanas Žukauskas - Šilavoto žemės ūkio bendrovės vadovas,
Arvydas Abromavičius - Širvintų kiaulininkystės komplekso direktoriaus pavaduotojas,
Vytautas Juknys - Mėsos perdirbimo asociacijos viceprezidentas,
Irena Jančienė - LVA mokslininkė,
Į revizijos komisiją išrinkti trys delegatai:
Antanas Beleška - Marijampolės kiaulių veislininkystės stoties vadovas,
Vytautas Matusevičius - LEMI eksperimentinio ūkio vyr. zootechnikas [Raudondvaris],
Jonas Martuzevičius - LVA mokslininkas.

Asociacijos taryba buvo sudatyta daugiausiai iš gamybininkų (62 proc.), mokslininkų (26 proc.). Kitų institucijų atstovai tesudarė 12 proc. Lietuvos Teisingumo ministerijoje asociacija įregistruota ministro J. Prapiesčio 1993 m. kovo 15 d. įsakymu Nr.42-VO. Buvo gautas oficialus Lietuvos Vyriausybės leidimas asociacijos pavadinime naudoti Lietuvos vardą. Lietuvos kiaulių augintojų ir perdirbėjų asociacijos įstatai įregistruoti 1993 m. kovo 16 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Įstatymų departamente. Tai buvo Lietuvos kiaulių augintojų vienijimosi pradžia.

Žinoma, nuomonių buvo įvairių ir ruošiant suvažiavimą, ir suvažiavimo metu. Valstybinės institucijos jokios iniciatyvos nerodė. Laikotarpis buvo nelengvas visiems. Keičiantis socialinei sanklodai daugiausiai nukentėjo paprasti kaimo žmonės - tiek morališkai, tiek fiziškai. Nežabota infliacija, valdžios ir perdirbamosios pramonės monopolis buvo neįveikiamas produkcijos auginto-

jams, kai už triūsą jie negaudavo jokio pelno. Reikėjo organizuotos struktūros, kuri galėtų padėti kiaulių augintojams susiorientuoti, kaip geriau išgyventi šį sunkų laikotarpį.

Asociacijos pagrindinis tikslas - ginti kiaulių augintojų interesus, visokeriopai skatinti kokybiškos kiaulienos gamybą, ieškoti jos realizacijos galimybių vidaus ir užsienio rinkose. Ji visada pasirengusi padėti savo nariams. Tarp asociacijos tikslų buvo ir siekis sukurti prielaidas racionaliai ir efektyviai kiaulių augintojų, kombinuotųjų pašarų, mėsos perdirbamosios pramonės ir marketingo sistemos kooperacijai. Buvo parengti ir moksliskai pagrįsti kiekvienos gamybos grandies pelno paskaičiavimai pagal

Alfredas Pekeliūnas. Būstinės adresas tuo metu buvo Krekenava, Panevėžio rajone. Sufomuota nuolatinė vykdomoji valdžia - direktoratas, kuris įsikūrė Vilniuje.

Tais pačiais 1996 metais asociacija Lietuvos veterinarijos akademijoje surengė didelę mokslinę – gamybinę konferenciją kiaulių auginimo, šėrimo, laikymo, produkcijos kokybės ir kitais klausimais. Į ją pakvietė pasidalinti patirtimi geriausius Lietuvos, Vokietijos, Danijos, Norvegijos ir Švedijos specialistus bei mokslininkus.

Jau 1997 metais pradėtos rengti seminarų pobūdžio išvykos į pažangiausias kiaulininkystės srityje Danijos, Lenkijos, Olandijos, Anglijos gamybinius susivienijimus,

Svarstomi Lietuvos kiaulių augintojų asociacijų bendradarbiavimo klausimai. Iš kairės: prof. Algimantas Mikelėnas, dr. Vladislovas Džiaugys, A. Kriščiūnas, Alfredas Pekeliūnas.

įdėtą darbą ir kaštus. Deja, dažna vadovaujančių darbuotojų kaita tuo laikotarpiu, atskirose grandyse vykstant kapitalo persiskirstymui, ne visada padėjo įgyvendinti gerus norus. Suprantama, šiuo istoriniu laikotarpiu tiek gamybos srityje, tiek politikoje buvo daug neaiškumų, nebuvo nuoseklios finansinės sistemos. Buvo bandymų suskaldyti asociaciją iš vidaus, susmulkinant ją į mažesnius darinius, kuriuos būtų galima supriešinti išklabinant narių vienybę. Tačiau žmonių politinis ir profesinis sąmoningumas nuolat augo, ir asociacijos raidoje skaudesnių klaidų išvengta.

Jau pirmaisiais veiklos metais Asociacija užmezgė naudingus ryšius su Danijos, Suomijos, Vokietijos kiaulių augintojais bei mokslininkais.

1996 m. sausio 9 d. Lietuvos veterinarijos akademijoje įvyko išplėstinis Lietuvos kiaulių augintojų suvažiavimas. Jo metu į asociaciją oficialiai įstojo Krekenavos kiaulių auginimo ir perdirbimo asociacija VIZA ir kiti stambūs kiaulininkystės kompleksai. Buvo išrinkta taryba iš 7 asmenų, o asociacijos generaliniu direktoriumi - prezidentu

mokslinio tyrimo institutus. Iš kiekvienos kelionės dalyviai parsiveždavo ne tik daugybę išpūdžių, bet ir užmezgdavo asmeninius ir dalykinius kontaktus, o įgytos žinios leido šalyje ženkliai pakelti kiaulininkystės kultūros lygį.

1993 m. rugpjūčio 4 d. veislines kiaules auginantys ūkiai įkūrė Lietuvos veislinių kiaulių augintojų asociaciją. Buvo išrinkta 11 asmenų valdyba. Valdybos pirmininku tapo Algirdas Venckus (Skėmių žemės ūkio bendrovės vadovas), pirmininko pavaduotojais išrinkti Edmundas Adomavičius (žemės ūkio bendrovės "Gražionių bekonas" vadovas) ir Vladas Navikas (Smilgių žemės ūkio bendrovės vadovas).

Abi kiaulininkystės asociacijos savo veiklą orientavo į narių interesų gynimą ir ieškojo kelių tolesnės veiklos plėtrai. Tačiau problemų kiaulininkystėje nemažėjo: vienas išsprendus, iškildavo naujų. Keitėsi asociacijų narių sudėtis - vieni bankrutavo, kūrėsi nauji. Nemaža dalis kiaulių augintojų, ypač smulkesniųjų į asociacijas visai nestojo. Asociacijų veiklą labai ribojo lėšų stygius, nes maždaug pusė narių vengė mokėti nario mokesčius.

Svarstomi kiaulininkystės reikalai Lietuvos gyvulininkystės institute (pirmas iš kairės Algirdas Venckus, ketvirtas prof. Ramutis Klimas, toliau prof. Juozas Skaistutis Šveistys, Julius Minkus, Edmundas Adomavičius

Dirbdamos atskirai abi kiaulių augintojų asociacijos susidurdavo su bendromis kiaulininkystės problemomis. Be to, valstybės institucijoms buvo nepriimtina, kada analogiškus klausimus sprendžia dvi visuomeninės organizacijos. 1997 m. prasidėjo diskusijos, ar nevertėtų sujungti asociacijų bendro reikalo labui.

1997 m. rugsėjo 12 d. Jonavos r. AB “Beržų kompleksas” įvyko Lietuvos kiaulių augintojų ir produkcijos perdirbėjų asociacijos ir Lietuvos veislinių kiaulių augintojų asociacijos valdybų jungtinis posėdis, kuriame pagrindinis svarstomas klausimas buvo asociacijų jungimasis. Po šio posėdžio įvyko bendras abiejų asociacijų potencialių (mokančių nario mokesčius) narių susirinkimas, kuriame nutarta pavesti asociacijų valdyboms pasirengti asociacijų sujungimui. Pagaliau 1997 m. gruodžio 12 d. AB “Krekenavos agrofirma” įvyko abiejų asociacijų valdybų posėdžiai, kuriuose galutinai nutarta kurti bendrą asociaciją. Po to visuotiniame abiejų asociacijų narių susirinkime buvo nutarta reorganizuoti esamas asociacijas jungimo būdu ir įkurti bendrą Lietuvos kiaulių augintojų asociaciją. Susirinkime buvo patvirtinti asociacijos įstatai, asociacijos valdymo struktūra. Išrinktas asociacijos prezidentas, viceprezidentai, tarybos nariai ir revizijos komisija. Nustatyti narių stojamieji ir metiniai nario mokesčiai. Pritarta kiaulių veislininkystės sistemos reorganizavimui.

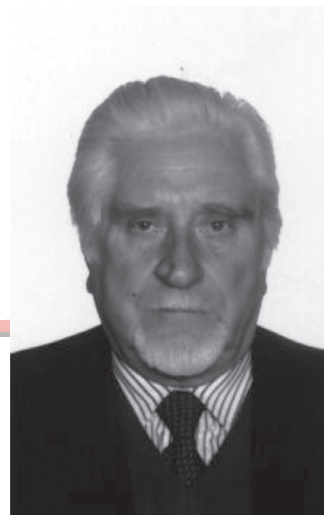
Į naujosios asociacijos tarybą išrinkta 12 narių, po 6 iš abiejų buvusiųjų: Alfredas Pekeliūnas, Kasparas Jurevičius, Algirdas Telšinskas, prof. Algimantas Mikelėnas, Viktoras Jašinskas, Viktoras Gaižauskas, Vytautas Feliksas Liebus, Edmundas Adomavičius, Vladas Navikas, Stanislovas Rimkevičius, Gintaras Rapkauskas, Algirdas Venckus.

Asociacijos prezidentu išrinktas Alfredas Pekeliūnas (AB “Krekenavos agrofirma”), viceprezidentais - Kasparas Jurevičius (AB “Dainiai”) ir Vladas Navikas (Smilgių ŽŪB).

Revizijos komisija išrinkta iš 3 asmenų: Aleksas Skablauskas – AB “Grabupėliai”
Jadvyga Rusilienė - AB “Beržų kompleksas”
Nijolė Pielikienė – V.F. Liebaus komercinė įmonė „Rugia-gėlė“.

Buvusių iki susijungimo asociacijų administracijų darbuotojai Antanas Stakauskas ir Vaclovas Urbonas buvo perversi dirbti į naujos asociacijos administraciją.

Administracijos buhalterė buvo priimta dirbti finansininkė Leonida Bakanaitė.

Vaclovas Urbonas

Antanas Stakauskas